

УДК 7.05:003.24(477)

УКРАЇНСЬКА ОРНАМЕНТИКА У ВІЗУАЛЬНІЙ АЙДЕНТИЦІ БЛАГОДІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ УКРАЇНИ

ГОЛІЗДРА Олександр

Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім.
Михайла Бойчука, Київ, Україна
golisdra@gmail.com

Розглянуто особливості використання традиційної української орнаментики у логотипах благодійних організацій. Визначено основні групи символів та дизайнерські методи їх трансформації у сучасному графічному дизайні. Доведено, що орнамент виступає ефективним інструментом формування візуальної ідентичності та емоційної довіри.

Ключові слова: *дизайн, візуальна ідентичність, благодійні організації, орнаментика, логотип*

ВСТУП

Формування виразної айдентики благодійних організацій в умовах сучасних соціокультурних трансформацій потребує використання ефективних семіотичних засобів. Одним із таких засобів є традиційна українська орнаментика, що акумулює культурну пам'ять і архетипні образи.

ПОСТАНОВКА МЕТИ

Метою дослідження є виявлення особливостей імплементації орнаментальних елементів у логотипах благодійних організацій та аналіз їх композиційно-семантичних характеристик.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Сьогодні в Україні відбувається процес переосмислення традиційних символів, образів і цінностей [1]. На відповідності логотипів організацій цільовим аудиторіям, їх зрозумілості на виразності і чіткості наголошує у своїй роботі Ольга Гальчинська [2]. І саме в цьому контексті традиційна орнаментика, як нематеріальна культурна спадщина, виступає семіотичним маркером, що не лише вирізняє візуальний образ бренду, а й транслює змістові пласти, пов'язані з національною пам'яттю, традиціями та культурною тяглістю [6].

У результаті аналізу виявлено, що використання солярної символіки (рис. 1) є одним із найстійкіших прийомів формування візуальної мови благодійних організацій. Солярні знаки інтерпретуються як метафора життєвої енергії, надії та відновлення [4], що відповідає гуманістичній спрямованості діяльності третього сектору.

Зірка, наприклад, - універсальний оберіг і знак підтримки [5], який легко масштабується та модульно відтворюється. До речі інша назва зірки в українській орнаментальній традиції – «ружа». Ружа також виступає знаком

«захисного кола» спільноти/волонтерської мережі. Поєднання сонця й ружі слугує посиленню солярного коду (подвійна «присутність» світла).

Завдяки лаконічності форми такі знаки легко адаптуються до цифрових носіїв, аватарів і мобільних застосунків. Композиційні варіації солярних символів дозволяють поєднувати традиційне семантичне ядро з сучасною мінімалістичною естетикою.

Рис.1. Солярні мотиви у логотипах громадських організацій: а - логотип БФ «Безпечна країна»; б - логотип БО «БФ Боже Вільні з України»; в - логотип БФ «Спалах»; г - логотип БО «БФ «Діти Перемоги»; д - логотип Gurtum Charity Foundation

Геометричні елементи (рис. 2) формують структурну основу логотипів і забезпечують їх функціональність у різних масштабах. Хрест у сучасних логотипах втрачає вузько конфесійну інтерпретацію та набуває універсального значення допомоги й захисту. Поєднання хреста з колом створює образ замкненого простору безпеки [5], а використання ромба формує асоціації зі стабільністю та матеріальною підтримкою [3]. Трикутник, як знак взаємодії стихій і життєвих циклів - єдності неба, землі і людини, єдності батька, матері і дитини [4], у композиції логотипів виступає знаком взаємодії та балансу, підсилюючи динаміку знака.

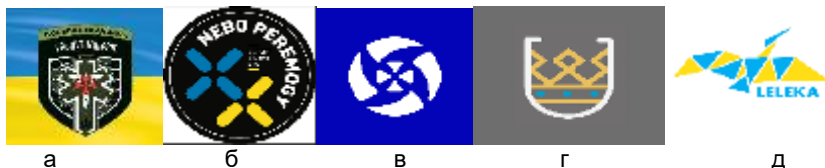

Рис. 2. Геометричні елементи у візуальній айдентичі благодійних організацій: а - логотип БО БФ «Госпітальєри»; б - логотип БО «Небо Перемоги»; в - логотип БФ «КОЛО»; г - логотип БФ «12 ВАРТОВИХ»; д - логотип БФ «Лелека-Україна»

Рослинні мотиви в айдентичі благодійних організацій (рис. 3) апелюють до органічного світовідчуття та формують емоційно позитивний образ турботи, розвитку й спадкоємності. Дерево життя використовується як універсальна модель світобудови [3] та символ безперервності соціальних зв'язків.

Барвінок, як традиційний символ здоров'я [4], транслює ідеї здоров'я та життєвої сили. Це потужний символ вічного життя, невмирущості душі, кохання, вірності, молодості та міцних родинних зв'язків. Як вічнозелена рослина, він втілює життєстійкість, оберіг від злих сил

Соняшник як національно впізнаваний рослинний символ, поєднує солярну та аграрну семантику та зчитується як символ сонця, життя та турботи про довкілля [5]. Водночас він є улюбленим символом національної ідентичності України.

Важливою є тенденція до геометризації рослинних форм, що дозволяє інтегрувати їх у модульні айдентичні системи.

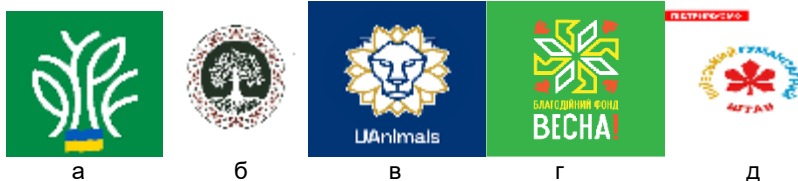

Рис. 3. Рослинні мотиви у брендах волонтерських спільнот: а - логотип Фонду родини Богдана Гаврилишина; б - логотип БО «Дерево Мого Життя»; в - логотип ГО «UAnimals»; г - логотип БО «Весна»; д - логотип ГО «Київський Гуманітарний Штаб»

Ритмічні орнаментальні елементи – крапки, лінії, кола – виконують функцію візуальної динамізації та пом'якшення геометричної строгості композиції. Вони формують відчуття руху, циклічності та оновлення, що відповідає змістовим характеристикам благодійної діяльності. Повторюваність елементів створює асоціацію з мережею взаємодії та колективною підтримкою. Окрім того, хвилясті лінії та зігзаги можуть семантично можуть бути самостійними елементами, що уособлюють життєдайність та її актуальність у житті людини (спільноти) [1].

Виявлено, що ключовими дизайнерськими методами трансформації орнаменти є стилізація, геометризація, модульне комбінування, модернізація та деконструкція.

Стилізація - свідоме перетворення орнаменту шляхом спрощення, узагальнення та декоративного переосмислення форми для створення виразного, впізнаваного образу.

Геометризація - прийом, що полягає у спрощенні складних форм орнаменту до базових геометричних фігур (квадратів, кіл, трикутників, ліній) або їх комбінацій.

Модульне комбінування базується на поєднанні повторюваних стандартних одиниць (модулів) для створення цілісної та функціональної композиції.

Модернізація - переосмислення та адаптації традиційних декоративних мотивів до сучасних естетичних і технологічних вимог. Цей метод дозволяє зберігати культурну ідентичність, надаючи логотипу сучасного характеру.

Деконструкція - повна зміна симетрії та логіки побудови візерунка задля створення нової художньої форми. Замість повторюваного ритму, дизайнер використовує фрагменти, зміщення та неочікувані поєднання

Ці методи дозволяють зберігати семантичну наповненість символів і водночас адаптувати їх до вимог сучасного візуального середовища. Комбінування кількох знаків формує багаторівневу систему смислів, у якій традиційні архетипи поєднуються з актуальними соціальними наративами.

ВИСНОВКИ

Орнаментальні мотиви виконують функцію культурних маркерів, що забезпечують впізнаваність бренду та формують емоційну довіру аудиторії. Звернення до архетипних символів дозволяє організаціям інтегрувати власну діяльність у ширший культурний контекст і водночас репрезентувати українську ідентичність у міжнародному середовищі. Таким чином, орнамент у сучасній айдентиці виступає не декоративним елементом, а стратегічним інструментом візуальної комунікації.

Імплементация традиційної орнаментики є стратегічним інструментом формування стійкої візуальної ідентичності благодійних організацій та може бути використана у дизайнерській практиці та освітньому процесі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Удріс-Бородавко Н. Графічний дизайн з українським обличчям. Київ: ArtHuss, 2023.
2. Гальчинська О. Дизайн-проекування основних компонентів айдентики бренду. Київ: КНУТД, 2022.
3. Оганесян С., Колісник О. Знаково-символічні засоби візуальної ідентифікації бренду. Київ: КНУТД, 2024.
4. Оршанський Л. Традиційний український орнамент. Дрогобич, 2018.
5. Селівачов М. Лексикон української орнаментики. Київ, 2013.
6. Сиваш І. Семіотика етномотивів у рекламі. Art and Design. 2024.

HOLIZDRA O.

UKRAINIAN ORNAMENTS IN THE VISUAL IDENTITY OF CHARITABLE ORGANIZATIONS OF UKRAINE

The peculiarities of the use of traditional Ukrainian ornamentation in the logos of charitable organizations are considered. The main groups of symbols and design methods of their transformation in modern graphic design are defined. It has been proven that ornament is an effective tool for forming visual identity and emotional trust.

Keywords: design, visual identity, charitable organizations, ornamentation, logo.